

УДК 633.1:631.8:631.51.021 (477.7)

Біднина І.О., кандидат с.-г. наук, с.н.с., вчений секретар

Томницький А.В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник

Шкода О.А., кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії аналітичних досліджень

Шарій В.О., аспірант, молодший науковий співробітник

Інститут зрошувального землеробства НААН

E-mail: irinabidnina@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ АГРОПРИЙОМІВ ВИРОЩУВАННЯ ОСНОВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Дослідження, направлені на визначення ефективності вирощування с.-г. культур під впливом різних елементів технології, проводились в Інституті зрошувального землеробства НААН упродовж 2016-2020 рр. на темно-каштановому зрошуваному ґрунті у плодозмінній сівозміні з наступними культурами: кукурудза на зерно, сорго, пшениця озима, соя. Досліджувались п'ять варіантів способів і глибини основного обробітку ґрунту: оранка на глибину 25-27 см у системі тривалого застосування різноглибинного полицевого обробітку ґрунту в сівозміні; чизельний обробіток на глибину 25-27 см у системі тривалого застосування різноглибинного безполицевого обробітку ґрунту в сівозміні; дисковий обробіток на глибину: 10-12 см у системі мілкого одноглибинного безполицевого обробітку ґрунту в сівозміні; 14-16 см, доповнений щілюванням до 40 см у системі диференційованого обробітку ґрунту в сівозміні з одним щілюванням за ротацію; 14-16 см у системі диференційованого обробітку ґрунту в сівозміні. На фоні п'яти обробітків вивчалися три фонів живлення: без добрив; фон живлення 2 (усереднений $N_{82,5}P_{45}$); фон живлення 3 (усереднений $N_{120}P_{52,5}$).

Встановлено, що найвищий рівень рентабельності з 1 га сівозмінної площі отримано за усередненого фону живлення 3 за диференційованого обробітку ґрунту – 199 %, тоді як за інших систем обробітку ґрунту та доз добрив

він знижувався до меж 33-189%. Вихід валової енергії культур на 1 га сівозмінної площі залежно від способів основного обробітку ґрунту в неодобреному варіанті та за фону живлення $N_{82,5}P_{45}$ був найвищим при чизельному обробітку на глибину 12-14 см з одним щілюванням за ротацію на 38-40 см у системі диференційованого обробітку ґрунту і склав 68,0 і 152,6 ГДж/га, а за $N_{120}P_{52,5}$ був найвищою за тривалого застосування різноглибинного полицевого обробітку – 163,4 ГДж/га, де показники валової енергії в системі диференційованого обробітку ґрунту були дещо нижчими – 157,2 ГДж на гектар. У варіантах із застосуванням різноглибинного безполицевого і диференційованого-2 основного обробітку вона коливалась в межах 132,4-156,3 і 134,3-151,6 ГДж на гектар залежно від фонів живлення. Найменшою окупністю витрат на технологію вирощування формувалась за мілкого одноглибинного безполицевого основного обробітку ґрунту, енергетичний коефіцієнт відповідно до фонів живлення: без добрив, $N_{82,5}P_{45}$ і $N_{120}P_{52,5}$ склав 1,4, 2,8 та 3,2 відповідно. В той час як за чизельному обробітку на глибину 12-14 см з одним щілюванням за ротацію на 38-40 см у системі диференційованого обробітку ґрунту він набуває максимального значення і сягає 1,9, 4,1 та 4,1 відповідно до фонів живлення. Таким чином вирощування культур за даних варіантів економічно та енергетично виправдано.

УДК 633.16:632.4

Біловус Г.Я., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник завідувач лабораторії захисту рослин

Терлецька М.І., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник відділу селекції с.-г. культур

Марухняк Г.І., науковий співробітник відділу селекції с.-г. культур

Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН

E-mail: G.Jaroslavna@i.ua

ОЦІНКА СОРТОЗРАЗКІВ ЯЧМЕНЮ ОЗИМОГО ЗА СТІЙКІСТЮ ДО ОСНОВНИХ ХВОРОБ ТА ПРОДУКТИВНІСТЮ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Площі посіву ячменю озимого постійно розширюються внаслідок вищої врожайності порівняно з ярим ячменем. У західних областях України з властивим м'яким кліматом у зимовий період ячмінь озимий культивують давно.

Ячмінь озимий уражується багатьма хворобами. Найбільш поширені – борошниста роса, ринхоспоріоз, темно-бура плямистість, та ін. Щорічно інтенсивність ураження хворобами та пошкодження шкідниками залежно від сорту становить 20,6-40,5% і більше.

Створення сортів і гібридів культурних рослин, стійких проти комплексу шкідливих організмів, є одним з актуальних завдань сучасності. Насамперед це пов'язано із завданнями охорони навколишнього середовища від забруднення пестицидами і сприяє суттєвому оздоровленню санітарної обстановки.

Тому, на сьогодні актуальним питанням є створення і впровадження у виробництво нових сортів ячменю озимого з високою врожайністю та стійких до несприятливих факторів зовніш-